

sur dr. teol. Maurus Brugger (1901-1947)

Per cass ch'enzatgi havess emblidau el, duei siu monument, igl asil da s. Giusep a Cumpadials, plidar ton pli dad ault da siu fundatur e directur, sur dr. teol. Maurus Brugger. El ha brattau quest terrester cul celestial ils 3 d'october 1947, morts prematurmein, cun mo 46 onns. Ed ussa, suenter 45 onns seregurdein nus bugen da sia cuorsa, ses cudischs, sia caritad.

Cuorsa

Leci Antoni Brugger e Culastia n. Monn senumnavan ses geniturs. Ch'il num Brugger ei buca da tien romontsch po mintgin percorscher. Ils antenats eran vegni neu digl Uri, da Schattdorf, ed ein s'impatriai 1810 en Tujetsch. Maurus Giusep ei naschius a Rueras ils 23 d'october 1901. Finida la scola primara, leva Maurus nuota propi ir a studiar. Il bab denton ha manegiau, in onn dueigi el empruar e suenter vesi ins lu. Ed ord in onn eis ei vegniu quitordisch: Siat onns gimnasi a Mustér, Sviz e Friburg, quater onns teologia a s. Leci e treis alla universitad da Friburg. 1929 ha el corunau ses studis cul doctorat da teologia. Ils 4 da fenadur 1926 vev'el retschiert l'ordinaziun sacerdotala a Cuera, ensemen cun aunc 19 neosacerdots diocesans.

Il neodocet entscheiva 1929 sia lavur pastoral, perinaga sco vicari a Tavau, per lu surprender, 1930, la pleiv da s. Placi a Surrein. Suenter 15 onns, 1945, seretrai el a Cumpadials, sco directur da sia instituziun gest fundada, ella casa da gliued veglia. Suenter dus onns gia e memia baul, s'annunzia igl aungel dalla mort. Suenter ina greva operaziun ei sur Maurus morts el spital Sanitas a Turitg.

Cudisch

A Mustér vesev'ins a sias uras savens il gimnasiast Maurus Brugger a mond e vegnend dalla casa pervenda, da siu aug, il venerabel sur canoni Giusep Aluis Brugger. Quel ha senz'auter dau al nevs student biars e buns impuls per studi e clamada. Culla dissertaziun «Schuld und Strafe», tenor s. Tumasch d'Aquin, ha sur Maurus tractau in delicat tema d'educaziun. Silla medema lingia stat siu secund cudisch «Il curtin dils geniturs. Entruidament ad ina buna educaziun cristiana», cumpariu tier Condrau 1934. 1936 sortescha dalla medema stampa la brochura: «Ils paders gesuits en Svizera». Per las uniuns da mummas ha sur Maurus fatg in indicibel survetsch cun siu bi cudischet «Cudisch dalla uniu da mummas. Instrucziuns ed oraziuns per la mumma e dunna cristiana.» cumpariu 1939 e per la secunda ga 1953. Perschuadius ch'il cumbat encunter il surdiever d'alcohol seigi buns e saluteivels, edescha el, 1943, la scartira «Alcoholissem - abstinenz».

Cun ses cudischs e sias scartiras ha sur Brugger dau enta maun a geniturs ed educaturs prezios avis, nizeivels mussaments sur educaziun cristiana, valeivels per oz e per semper.

Caritad

Suenter che Surrein ha giu dus plevons da plaid e fatg social d'impurtonza, sco sur Giusep Maria Camenisch (1792-1847) e sur Tumasch Berther (1853-1931), cumpara cun sur Maurus Brugger il tierz, buca meins impurtont.

Arrivaus a Surrein 1930, ha el beingleiti instradau l'instituziun sociala, la «Ovra d'agid per la Surselva a Surrein». Tras bunas relaziuns cun semeglientas instituziuns giu la Bassa e cul decisiv agid da sia casarina Lina Segmüller, ha l'«Ovra» intermediu vestgadira e vidualias per famiglias basignusas. Sur Maurus organisesch cuors da tener-casa e da tractament da malsaus. Lu vesan ins nies filantrop e pelegrinond per las pleivs, sco rugadur, per sia gronda interpresa, igl asil da s. Giusep. El ughigia igl ughetg e cumpra il hotel Badus. Quel lai el baghiar ora ad ina andanta dimora per seniors. El semetta davos meisa e scriva nundumbrevlas brevs, fa viadis, priedis e referats incon-tin. All'entschatta mars 1945 ha igl asil saviu vegnir retratgs.

Malgrad tutta activitad exteriura, era sur Maurus in spiritual da pietusa e profunda veta interna. Cun oraziun sil-las levzas e fidonza alla providientscha divina el cor, ha el entschiet e finiu cun success sia ovra sociala. «Niessegner meina schon tuttas caussas endretg», scheva el savens. Rigurus cun sesez, ha el bein era astgau pretender enzatgei da ses parochians, bein era culla resalva, che la suppa vegni mai magliada schi caulda sco cuschinada. Nuotaton-meins: Tut vegneva digl um cun in cor dad aur e d'in maun aviert per tuts bsegns. Sur Brugger ha absolviu en cuort temps in grond pensum. La raccolta era baul madira. Il Signur era cuntents. Ed il Segner sez ei daventaus sia pli gronda pagaglia.

sur Felici Maissen